

การศึกษา

ภาษาสุภาพ (๓)

ครั้งก่อนได้นำเรื่องราวของ การใช้ภาษาสุภาพ หรือ ความสุภาพในการใช้ภาษา (politeness) จากพจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ ประยุกต์) ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พิมพ์ครั้งที่ ๒ มาเล่าสู่กันฟังไปแล้วบางส่วน วันนี้มาติดตามกันต่อว่ากลวิธีการใช้ภาษาสุภาพทั้ง ๒ แบบ ที่เพเนโลป บราวน์ (Penelope Brown) นักมานุษยวิทยาภาษาศาสตร์ชาวอเมริกันและสตีเฟน เลวินสัน (Stephen Levinson) นักวิทยาศาสตร์สังคมชาวอังกฤษได้ศึกษาจะมีลักษณะอย่างไร

กลวิธีความสุภาพเชิงบวก คือวิธีสื่อสารโดยใช้ภาษาสุภาพซึ่งทำให้ความเห็นของผู้ฟังเป็นที่ยอมรับจากคู่สนทนาเป็นกลวิธีที่แสดงความเห็นในกลุ่มเป็นพวกเดียวกันโดยเน้นจุดประสงค์ร่วมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เช่น เมื่อ นาย ก พูดว่า รถคิดมากเลยมาช้าไปครึ่งชั่วโมง และนาย ข พูดว่า ใช้ ช่วงนี้รถคิดมากจริง ๆ คำพูดของ นาย ข นี้เองที่แสดงถึงความเห็นพ้อง โดยการพูดซ้ำ

กลวิธีความสุภาพเชิงลบ คือวิธีสื่อสารโดยใช้ภาษาสุภาพซึ่งผู้พูดหลีกเลี่ยงการพูดที่แสดงการรบกวนหรือบังคับกับผู้ฟัง ตัวอย่างคำพูดที่หลีกเลี่ยงการรบกวนหรือบังคับกับผู้ฟังโดยการใช้คำถามแสดงการขอร้องแบบสุภาพแทนการสั่ง เช่น ประโยคที่ว่า ช่วยส่งที่เขียนกระดาษให้หน่อยได้ไหมคะ นอกจากนี้การเสนอให้ผู้ฟังมีโอกาสเลือกตามความต้องการก็เป็นการใช้การพูดอีกวิธีหนึ่งที่หลีกเลี่ยงการรบกวนหรือบังคับกับผู้ฟังเช่นกัน เช่น ประโยคที่ว่า นายครับรบกวนหน่อยนะครับจะขอให้คนขับรถของท่านช่วยไปส่งเอกสารด่วนให้ลูกค้าหน่อยได้ไหมครับบังเอิญรถผมเสียครับ

นอกจากบราวน์และเลวินสันแล้ว เจฟฟรีย์ ลีช (Geoffrey Leech) นักภาษาศาสตร์ชาวอังกฤษก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ศึกษาวิธีการใช้ภาษาสุภาพและได้เสนอหลักการสนทนาที่เป็นการใช้ภาษาสุภาพ ๖ หลัก ที่เรียกว่า หลักการความสุภาพ (politeness principle) ซึ่งประกอบด้วยหลักรู้เพื่อนหน้าเพื่อนเบา หลักเอื้อเฟื้อ หลักชื่นชมยินดี หลักถ่อมตน หลักคล้อยตามและหลักเห็นใจ.

อารยา กิสมงคลจิต